

УДК 378.091.12:005.963.2-051(043.5)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-1-44>

Оксана ІВАНИЦЬКА,
orcid.org/0000-0002-5947-314X
доцент кафедри іноземних мов

Інституту гуманітарних та соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка»
(Львів, Україна) [kseniavanytska@ukr.net](mailto:kсениаivanytska@ukr.net)

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ТЬЮТОРСЬКО-МЕНТОРСЬКИХ ЦЕНТРІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З БЛАГОДІЙНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

У статті на основі положень законодавства України, теоретико-методологічного потенціалу праць учених та новітніх практик здійснено дослідження особливостей взаємодії тьюторсько-менторських центрів закладів вищої освіти з благодійними організаціями.

Доведено, що співпраця представників ЗВО із загальнодержавними та міжнародними благодійними організаціями проявляється не лише у матеріально-фінансовій підтримці, а є значно ширшою і спрямована на подолання «закритості» освітньої сфери, розширення освітніх практик і соціокультурного розвитку особистості на основі студентоцентрованого підходу. Співпраця Т&М Центру і благодійних організацій здійснюється виключно згідно із законодавством України та через керівництво закладу вищої освіти.

Акцентовано увагу на тому, що розвиток співпраці між Т&М Центрами ЗВО і благодійними організаціями є перспективним за сьогоденних умов реалізації їх програмних функцій, адже така діяльність сприятиме усесторонній підтримці особистісного розвитку і кар'єрних можливостей студентів, а також, через залучення міжнародних благодійних організацій дасть можливість студентам українських ЗВО уникнути соціальної «ізоляції» через обмеження академічної мобільності. Співпраця закладів вищої освіти з благодійними організаціями в межах освітнього середовища полягає не лише у матеріально-фінансовій підтримці, а й у реалізації проектної, соціально-культурної, просвітницької діяльності задля набуття студентами відповідних компетентностей.

Аргументовано, що Т&М Центри у ЗВО здійснюють супровід освітнього процесу, ставлячи за мету повноцінну різносторонню підтримку студентів не лише в навчальній діяльності, а й в особистісному розвитку. Співпраця Т&М Центрів з благодійними організаціями допоможе досягнути цієї мети на основі реалізації фахової підтримки студентів представниками ЗВО, зокрема менторами у поєднанні з соціально-практичним досвідом благодійних організацій, через матеріально-фінансову і нематеріальну, соціально-прикладну підтримку.

Ключові слова: центр тьюторства і менторства, благодійні організації, ментор, тьютор, тьюті, неформальна освіта, інформальна освіта, освітнє середовище.

Oksana IVANYTSKA,
orcid.org/0000-0002-5947-314X

Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Institute of Humanities and Social Sciences of Lviv Polytechnic National University
(Lviv, Ukraine) Oksana.S.Ivanytska@lpnu.ua

PECULIARITIES OF INTERACTION OF TUTORING AND MENTORING CENTERS AT HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS WITH CHARITABLE ORGANIZATIONS

In the article, based on the provisions of the legislation of Ukraine, the theoretical and methodological potential of the scientists works and the latest practices, the study of the interaction peculiarities of tutoring and mentoring centers at higher educational institutions with charitable organizations is carried out.

It has been proven that the cooperation of higher educational institutions representatives with national and international charitable organizations is manifested not only in material and financial support, but is much broader and is aimed at overcoming the «closedness» of the educational sphere, expanding of educational practices and socio-cultural development of the individual based on a student-centered approach. Cooperation between the T&M Center and charitable organizations is carried out exclusively in accordance with the legislation of Ukraine and through the management of higher educational institutions.

Attention is focused on the fact that the cooperation development between the T&M Centers of Higher Educational Institutions and charitable organizations is promising under today's conditions for the implementation of their program functions, because such activity will contribute to the comprehensive support of students personal development and career opportunities, and also, through the international charitable organizations involvement, will provide an opportunity for the Ukrainian HEIs students to avoid social «isolation» due to restrictions on academic mobility. The cooperation of

higher educational institutions with charitable organizations within the educational environment consists not only in material and financial support, but also in the implementation of project, social-cultural, educational activities for the acquisition of relevant competencies by students.

It is argued that T&M Centers at higher educational institutions support the educational process, aiming at full-fledged multifaceted support of students not only in educational activities, but also in personal development. Cooperation of T&M Centers with charitable organizations will help to achieve this goal based on the implementation of professional support for students by representatives of HEIs, in particular mentors in combination with the social and practical experience of charitable organizations, through material-financial and non-material, social-applied support.

Key words: *tutoring and mentoring center (T&M Center), charitable organizations, mentor, tutor, tutee, non-formal education, informal education, educational environment.*

Постановка проблеми. Розвиток тьюторсько-менторських центрів (T&M Центри) у закладах вищої освіти (ЗВО) України потребує підтримки як на загальнодержавному рівні, так і активної співпраці з громадськими об'єднаннями та благодійними організаціями.

Війна в Україні внесла корективи у розвиток і функціонування усіх сфер життєдіяльності громадян, зокрема і освітньої. Сьогодні є ряд законних обмежень через які складно забезпечити повноцінний розвиток студентів у сфері академічної мобільності, відкритого спілкування з міжнародними студентськими організаціями та потенційними роботодавцями.

Часткове вирішення такої проблеми беруть на себе T&M Центри, в тому числі, залучаючи благодійні організації до менторської діяльності зі студентами.

Розвиток співпраці між T&M Центрами ЗВО і благодійними організаціями є перспективним за сьогоденних умов реалізації їх програмних функцій, адже така діяльність сприятиме усесторонній підтримці особистісного розвитку і кар'єрних можливостей студентів, а також, через залучення міжнародних благодійних організацій дасть можливість студентам українських ЗВО уникнути соціальної «ізоляції» через обмеження академічної мобільності.

Аналіз основних досліджень. Для всебічного аналізу і осмислення вказаної проблематики доцільно опиратися на законодавство України, зокрема Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» та Закон України «Про освіту», а також, теоретико-методологічний потенціал праць учених, а саме: І. Андрусак, Н. Заєць та Ю. Зарюгіна, А. Киричка, І. Котенєва, Т. Спіріна та міжнародний досвід.

Положення національного законодавства, наукові концепції та практичні результати сприяли тому, що в межах педагогіки, соціології, психології формується новий підхід до набуття компетентностей студентами на основі усестороннього розвитку особистості в межах соціально-культурного середовища.

Мета статті полягає у дослідженні особливостей взаємодії тьюторсько-менторських центрів закладів вищої освіти з благодійними організаціями.

Виклад основного матеріалу. В сучасному світі співпраця між громадськими об'єднаннями, приватними структурами та державними організаціями набуває нових форм та якісно нового змісту. Особливо активно такі процеси модернізуються в соціально-гуманітарній сфері, зокрема, в освіті.

Співпраця представників ЗВО із загальнодержавними та міжнародними благодійними організаціями проявляється не лише у матеріально-фінансовій підтримці, а є значно ширшою і спрямована на подолання «закритості» освітньої сфери, розширення освітніх практик і соціокультурного розвитку особистості на основі студентоцентрованого підходу.

За законодавством України благодійна діяльність – це добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених законодавством цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара. Благодійна організація – це юридична особа приватного права, установчі документи якої визначають благодійну діяльність в одній чи кількох сферах, визначених законодавством, як основну мету її діяльності (Про благодійну діяльність та благодійні організації, 2013).

Співпраця закладів вищої освіти з благодійними організаціями в межах освітнього середовища полягає не лише у матеріально-фінансовій підтримці, а й у реалізації проектної, соціально-культурної, просвітницької діяльності задля набуття студентами відповідних компетентностей.

Важливим є те, що співпраця T&M Центру і благодійних організацій здійснюється виключно згідно із законодавством України та через керівництво закладу вищої освіти.

Благодійні організації у співпраці з T&M Центрами можуть надавати матеріально-фінансову допомогу та нематеріальну допомогу через залу-

чення людського ресурсу до роботи зі студентами (представники підприємств, установ, організацій).

Щодо матеріально-фінансової допомоги, то T&M Центр ЗВО в межах наданих йому повноважень закладом освіти і законодавством, розподіляють її (допомогу) на наступні потреби:

1. Стипендії на навчання.

Благодійні організації можуть виділяти цільові кошти на оплату навчання студентів. Зокрема, така підтримка може надаватися студентам, що мають високі результати у навчанні і прагнуть навчатися на платних програмах, в тому числі, міжнародних. Також, фінансуватися може навчання студентів, що належать до категорії малозабезпечених осіб, або ж тих, хто має особливий статус, згідно законодавства України у сфері освіти.

2. Організація програм інформального навчання.

Інформальна освіта, або ж самоосвіта полягає в тому, що студент через самоорганізацію набуває конкретних компетентностей у процесі повсякденної життєдіяльності, або спілкування з оточуючими (Формальна, неформальна та інформальна освіта: що вибрати та як поєднати, 2022).

Участь благодійних організацій у реалізації T&M Центр ЗВО інформального навчання може полягати у залученні представників професійних спільнот до проведення тематичних заходів, лекцій, а також організації курсів, що сприяють особистісному розвитку студентів і формуванню фахових компетентностей.

3. Обладнання кімнат психологічної реабілітації для студентів, що потребують такої реабілітації.

Нажаль, сьогодні ми говоримо про потребу студентів у психологічній реабілітації як про поширене явище, адже війна травмує не тільки тіло, а й завдає психологічних травм ще не повністю сформованій особистості. У закладах вищої освіти працюють фахові психологи, що можуть надати первинну консультацію, але працівники T&M Центрів повинні звертати увагу на зміну в поведінці студентів і повідомити про це, адже не завжди особа самостійно може впоратися зі своїми проблемами, тим паче, звернутися до фахівця.

Щодо обладнання кімнат психологічної реабілітації, то благодійні організації можуть це робити як самостійно, так і через залучення представників бізнесу. В таких приміщеннях також можуть проходити тематичні сесійні заняття, лекції фахівців-психологів тощо.

4. Оздоровлення студентів (санаторно-курортне лікування за призначенням медиків).

Зазвичай профспілки ЗВО пропонують пільгові варіанти такого оздоровлення студентів на визначених базах відпочинку і реабілітації, але кількість студентів, що можуть скористатися такими послугами обмежена через фінансові ліміти. T&M Центри в процесі взаємодії менторів і тьюторів зі студентами визначають осіб, яким така реабілітація потрібна і, залучивши благодійні організації можуть активно її реалізувати.

5. Організація програм неформальної освіти.

У ст. 8 Закону України «Про освіту» зазначається, що «неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій» (Про освіту, 2017).

T&M Центри ЗВО, за сприяння благодійних організацій можуть проводити додаткові освітні вебінари, курси в межах надання ЗВО неформальної освіти, різній віковій аудиторії слухачів.

В межах надання благодійними організаціями T&M Центрам ЗВО нематеріальної допомоги можна визначити такі напрями діяльності:

1. Співпраця в межах програм міжнародної мобільності.

Представники благодійних організацій можуть подавати пропозиції, залучати міжнародні благодійні організації до співпраці в межах проектної діяльності студентів, особливо, коли є законні обмеження для виїзду за кордон певних категорій осіб.

2. Реалізація освітніх безпекових заходів.

Безпекові заходи сьогодні є одними з першочергових для збереження життя і здоров'я громадян. Зокрема, 7 квітня 2023 року, на засіданні уряду ухвалено Концепцію безпеки закладів освіти. Вона представляє комплексне стратегічне бачення створення безпечного освітнього середовища у закладах освіти та організацію в них рівних, належних і безпечних умов здобуття освіти та викладання (Уряд ухвалив Концепцію безпеки закладів освіти, 2023).

Відповідно до законодавства України, представники різних служб, зокрема, правоохоронних, проводять планові заходи в закладах вищої освіти для ознайомлення студентів з особливостями дотримання правил поведінки під час війни та надзвичайних ситуацій. Співпраця з благодійними організаціями сприятиме не лише залученню широкого кола інвесторів для матеріальної підтримки обладнання безпечних умов здобуття освіти, а й допоможе поглибити всеобуч студентів через тренінги щодо дій при виявленні підозрілих предметів, що потенційно можуть нести загрозу життю і здоров'ю,

а також, розрізнення вибухонебезпечних, замаскованих предметів тощо. Представники благодійних організацій зможуть співпрацювати з Т&М Центрами ЗВО в аспекті налагодження комунікації з військовими, що можуть проводити такі тренінги.

3. Реалізація програм розвитку талановитої молоді.

Безперечно, що війна внесла корективи у розвиток культурно-мистецької складової особистості, але ми повинні розуміти, що талановита молодь може гідно представляти Україну на міжнародній арені в культурній сфері, і, що найважливіше, зберігати і розвивати мистецькі традиції нашого народу.

Через сприяння благодійних організацій можуть організуватися конкурси, мистецько-культурні заходи, тренінги для молоді.

4. Програми соціокультурного інтегрування в нові умови проживання.

Цей аспект сьогодні актуальний для інтегрування та адаптації до нових соціально-культурних умов студентів, що належать до числа внутрішньо переміщених осіб. Благодійні організації можуть долучатися до надання підтримки студентам, що перебували в окупації, що переміщені з зони активних бойових дій, втратили житло, рідних тощо. Це вагома і значуща діяльність, яка вимагає залучення широкого спектру фахівців, громадських та благодійних організацій. Студенти можуть залучатися до безпосередньої роботи у таких організаціях, що зможе позитивно впливати на їх адаптаційний процес.

5. Реалізація антидискримінаційних програм відповідно до законодавства України.

Залучення громадських і благодійних організацій до співпраці в межах антидискримінаційних програм у ЗВО здійснюється через реалізацію програм захисту дітей від насильства, протидії гендерній дискримінації, недопущення усіх видів порушення прав людини. До такої роботи Т&М Центри ЗВО залучають представників ювенальної поліції та інших правоохоронних структур.

6. Правова та психологічна підтримка із залученням фахівців.

Щодо фахової правової та психологічної підтримки студентів, особливо під час війни, варто зауважити, що ряд фахівців надають безоплатні консультації в межах співпраці з благодійними організаціями. Т&М Центри ЗВО можуть інформувати студентів про можливість отримати таку допомогу за потреби. Також, згодом, студенти старших курсів юридичних факультетів та факультетів психології можуть теж долучатися до такої консультативної діяльності в благодійних організаціях, звичайно, під керівництвом досвідчених фахівців.

Висновки. Отже, Т&М Центри у ЗВО здійснюють супровід освітнього процесу, ставлячи за мету повноцінну різносторонню підтримку студентів не лише в навчальній діяльності, а й в особистісному розвитку. Співпраця Т&М Центрів з благодійними організаціями допоможе досягнути цієї мети на основі реалізації фахової підтримки студентів представниками ЗВО, зокрема менторами у поєднанні з соціально-практичним досвідом благодійних організацій, через матеріально-фінансову і нематеріальну, соціально-прикладну підтримку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 25, ст. 252. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>.
2. Формальна, неформальна та інформальна освіта: що вибрати та як поєднати? *Кам'янець-Подільський Національний університет імені Івана Огієнка*. 2022. URL: <https://kdpo.kpnu.edu.ua/formalna-neformalna-ta-informalna-osvita-shcho-vybraty-ta-iak-poiednaty/>
3. Про освіту: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Уряд ухвалив Концепцію безпеки закладів освіти. *Міністерство освіти і науки України*. 2023. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/uryad-uhvaliv-koncepciyu-bezpeki-zakladiv-osviti>

REFERENCES

1. Pro blahodiinu diialnist ta blahodiini orhanizatsii: Zakon Ukrainy. (2013). [On charitable activities and charitable organizations: Law of Ukraine]. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), № 25, st. 252. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> [in Ukrainian].
2. Formalna, neformalna ta informalna osvita: shcho vybraty ta yak poiednaty? (2022). [Formal, non-formal and informal education: what to choose and how to combine?]. Kamianets-Podilskyi Natsionalnyi universytet imeni Ivana Ohiiienka. 2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/uryad-uhvaliv-koncepciyu-bezpeki-zakladiv-osviti> [in Ukrainian].
3. Pro osvitu: Zakon Ukrainy. (2017). [On education: Law of Ukraine]. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), № 38–39, st. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
4. Uriad ukhvalyv Kontseptsiiu bezpeky zakladiv osvity. (2017). [The Government adopted the Concept of Security of Educational Institutions]. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/uryad-uhvaliv-koncepciyu-bezpeki-zakladiv-osviti> [in Ukrainian].